

Европейски съюз

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

БИЗНЕС НАРЪЧНИК

ИНОВАЦИИ В ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ СЕКТОР И СЕКТОРА НА УСЛУГИТЕ

*Местна Инициативна Група
„Кирково-Златоград” -
в подкрепа на местното развитие*

Съдържание

ВМЕСТО ПРЕДИСЛОВИЕ	2
ФИНАНСИРАНЕ ЗА ИНОВАЦИИ	3
МЯСТО НА ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ СЕКТОР И УСЛУГИТЕ В МЕРКИТЕ НА МИГ	5
ИНОВАЦИОНЕН ПОТЕНЦИАЛ НА БЪЛГАРИЯ.....	6
ИНОВАЦИИТЕ В БИЗНЕСА	11
ИНОВАЦИИ В ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ СЕКТОР	15
ИНОВАЦИИ В СЕКТОРА НА УСЛУГИТЕ.....	21
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ИНОВАЦИИТЕ	31
ЛИТЕРАТУРА И ИЗТОЧНИЦИ:.....	32

ВМЕСТО ПРЕДИСЛОВИЕ

„Зоната на комфорт е големият враг на креативността; да преминеш отвъд нея изисква интуиция, която на свой ред разкрива нови перспективи и побеждава страховете.“

Дан Стивънс

Уважаеми Читателю,

Защо са нужни иновации и нетрадиционен подход? В основата си дизайнерското мислене е ориентирано към мислене за това - как с по-малко можем да постигнем повече. Хората, отговорни за предоставяне на продукти и услуги, вземат предвид нуждите на потребителите и като цяло се ръководят от цялостно разбиране, базирано на наблюдения за това от какво имат нужда, какво искат хората, какво харесват или не харесват в продуктите/услугите, които се произвеждат, опаковат, пускат на пазара, доставят и поддържат.

Целта на Наръчника е да привлече вниманието към темата за креативността и иновациите и да демонстрира състоянието и факторите, влияещи върху иновациите в производствения сектор и сектора на услугите, тяхната динамика за регионите в България и страните от Европейския съюз. Освен това, те представят работни практики от реалния живот в тези сфери. В допълнение, служители и мениджъри, които са идентифицирали пропуски, нужди и възможности в своята работа, ще могат да почерпят опит от доказани практики и да ги адаптират така, че да отговорят на техните специфични нужди. Черпейки от опита на други компании в бранша, служителите и мениджърите в секторите на производството и на услугите ще могат да прилагат собствените си практики с по-голяма увереност, че те ще доведат до подобри резултати. Възможността да се види една добра практика в действие способства за елиминиране на несигурността в процеса на изпълнение на дадена задача. От своя страна, прилагането на програма или метод, чиято структура и процес са вече внимателно документирани, улеснява организацията и изпълнението на поставените цели, като по този начин увеличава вероятността всичко да протече безпроблемно.

ФИНАНСИРАНЕ ЗА ИНОВАЦИИ

Европейската Комисия насърчава комерсиализацията и усвояването на иновациите чрез програмата „Хоризонт 2020“ и Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). С бюджета от 80 милиарда евро, „Хоризонт 2020“ спомага за реализирането на иновативни идеи. ЕСИФ отделят около 110 милиарда евро за иновационни дейности, информационни и комуникационни технологии (ИКТ), конкурентоспособност на малки и средни предприятия (МСП).

Хоризонт 2020 и МСП

„Хоризонт 2020“ е най-голямата програма за научни изследвания и иновации в ЕС с близо 80 милиарда евро финансиране от ЕС за 7 години (2014 до 2020 г.), в допълнение към частните инвестиции, които тези пари привличат. Осигурява повече пробиви, открития и „първи сред първите в света“, като пренася страхотни идеи от лабораториите до пазара. Научете повече за: [Horizon 2020](#).

Европейски структурни и инвестиционни фондове

Новите европейски структурни и инвестиционни фондове отделят около 110 милиарда евро за иновационни дейности, ИКТ, конкурентоспособност на малки и средни предприятия (МСП) и нисковъглеродна икономика. Регионите трябва да разработят стратегии за интелигентна специализация, преди да получат финансиране от ЕСИФ за проекти в областта на иновациите. Този процес позволява на регионите да концентрират своите инвестиции върху сравнителните си предимства. За допълнителна информация: [Learn more about ESIF](#).

Европейски фонд за стратегически инвестиции

Инвестиционният план за Европа има за цел да съживи инвестициите в стратегически проекти в цяла Европа, за да се гарантира, че парите достигат реалната икономика. Инвестиционният план ще се ръководи от Европейския фонд за стратегически инвестиции (EFSI), за да се ускори икономическото възстановяване и да се засилят инвестициите и растежа в Европа. Научете повече: [Learn more about EFSI](#).

https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_en

Достъп до финансиране

Основните инициативи на ЕС за подобряване на достъпа до финансиране за МСП са достъпни на сайта https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_bg
[main EU initiatives](#)

Важни връзки:

- Инструменти и услуги на Комисията: [DG RTD](#), [DG CNECT](#), [REA](#) и [EASME](#)
- [Horizon 2020](#)
- [Innovation Union](#)

През 2021 г. настоящата рамкова програма на ЕС за финансиране на научните изследвания „Хоризонт 2020“ ще бъде продължена от „Хоризонт Европа“ като част от прехода към следващата многогодишна финансова рамка (МФР) на ЕС за 2021 – 2027 г. Подготовката на европейската политика в областта на иновациите и интелигентната специализация вече е в ход и мерките, които предстои да бъдат приложени на практика, отразяват т.нар. научени през настоящия програмен период уроци. Пет основни политически цели ще концентрират основния финансов ресурс:

- 1) По-интелигентна Европа посредством иновации, цифровизация, икономическо обновление и подкрепа за малките и средните предприятия.
- 2) По-екологична Европа без въглеродни емисии и инвестиции в енергийния преход, възобновяемите енергийни източници и борбата срещу изменението на климата.
- 3) По-свързана Европа със стратегически транспортни и цифрови мрежи.
- 4) По-социална Европа, която подпомага качествена заетост, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравеопазване.
- 5) Европа, по-близка до гражданите, чрез подкрепа за стратегии за развитие на местно равнище и стратегии за устойчиво развитие на градовете в ЕС.

През юни 2018 г. Европейската комисия предложи най-амбициозната до момента програма за научни изследвания и иновации, „Хоризонт Европа“, чийто бюджет за периода 2021—2027 г. възлиза на 100 млрд. евро. От тях се предвиждат 10 млрд. евро Европейския съвет по иновациите – той предлага пряко подпомагане за иновациите посредством два основни инструмента за финансиране: един за ранните стадии и един за разработването и внедряването на иновациите на пазара. През март 2019 г. Комисията допълни предложението си с още 2 милиарда евро за стимулиране на пилотната фаза на съвета по иновации, като до момента за 1276 особено иновативни проекта е предоставено финансиране в размер на над 730 млн. евро.

С поглед към бъдещето

МЯСТО НА ПРОИЗВОДВЕНИЯ СЕКТОР И УСЛУГИТЕ В МЕРКИТЕ НА МИГ

БИЗНЕС	ОБЩИНА	ЗЕМЕД	ЮЛНЦ
ИК2,2	7,2	4,1	7,5
6,4	7,5	4,2	
ЧР1/2	ЧР1/2	6,4	ЧР2

Няколко са възможностите за финансиране на производения сектор и сектора на услугите чрез процедури на МИГ Кирково-Златоград по подхода Водени от общностите местно развитие:

Мярка ИК 2,2 – за малки и средни предприятия, извън сектора на земеделието, насочена към подобряване на техния производствен капацитет. Чрез мярката по ОПИК се подкрепят следните дейности:

- Общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет;
- Подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленски капацитет;
- Подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез насърчаване на използването на информационни и комуникационни технологии и услуги;

Мярка 6,4 – за микропредприятия извън сектора на земеделието, насочена и към сектора на услугите и производството (по ПРСР). Подкрепят се следните дейности:

- Производство или продажба на продукти;
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности)

Мярка ЧР-1 – за работодатели, за осигуряване на обучение, заетост и оборудване на нови работни места (ОП РЧР).

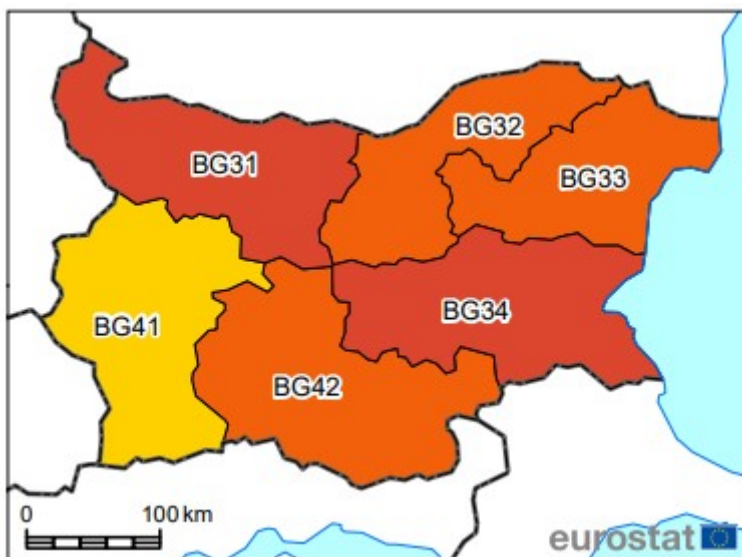
Проявен интерес по предприемаческите мерки на МИГ Кирково-Златоград през 2019

Мярка	Брой предложения	Проектна стойност	Финансиране
ИК 2,2 –ОПИК	7	2 196 453,66	90 %
6,4-ПРСР	33	3 437 599,96	75 %
ЧР-1 ОПРЧР	5	1 405 917,65	10 0%

ИНОВАЦИОНЕН ПОТЕНЦИАЛ НА БЪЛГАРИЯ

През 2019 г е изготвен деветия Доклад за иновации по регионите, който предоставя сравнителна оценка на работата на иновационните системи в 238 региона на 23 държави-членки на ЕС, Норвегия, Сърбия и Швейцария. Освен това Кипър, Естония, Латвия, Люксембург и Малта са включени на ниво държава, тъй като в тези страни нивата NUTS 1 и NUTS 2 са идентични с територията на страната. Той помага на държавите-членки да оценят областите, в които те трябва да съсредоточат усилията си, за да се даде тласък на техните резултати в областта на иновациите.

В отличие от предходния доклад, за България регионалното покритие се подобри за (разглежданите региони нараснаха от 2 на 6), тъй като данните за NUTS 2 станаха достъпни за повече показатели. Основни резултати от изследването на Регионалния иновационен индекс за 2019 г. поставят България в най-ниската категория - скромни новатори, с показатели доста под средните за ЕС. Разлика обаче се наблюдава между отделните шест териториални региона.

Данните за Регионален индекс за иновации през 2019 г. спрямо тази на ЕС през 2019 г. са представени в следната таблица

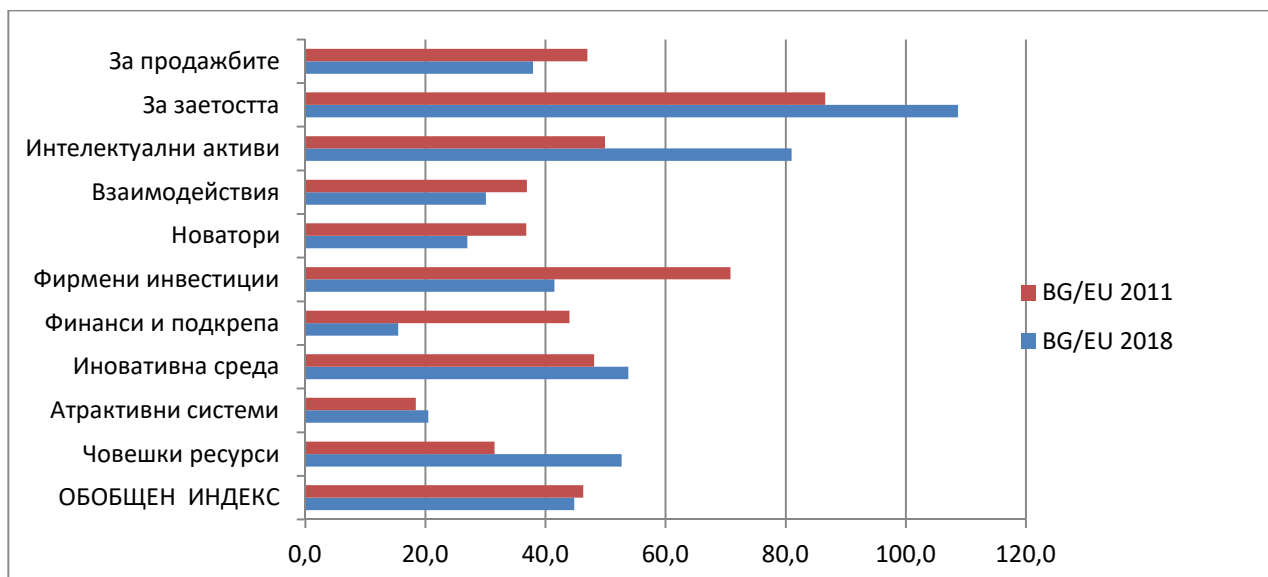
NUTS	Регион	РИИ (рег.инов.индекс)	Ранк	Група	Промяна (спрямо 2011)
BG31	Северозападен	31,2	231	Скромни новатори	-3,0
BG32	Северен централен	38,4	225	Скромни новатори	1,0
BG33	Североизточен	37,3	227	Скромни новатори	-1,3
BG34	Югоизточен	35,7	229	Скромни новатори	-1,5
BG41	Югозападен	54,2	192	Умерени новатори	2,5
BG42	Южен Централен	37,6	226	Скромни новатори	-0,9

Ранг: класиране на резултатите през 2019 г. във всички региони.

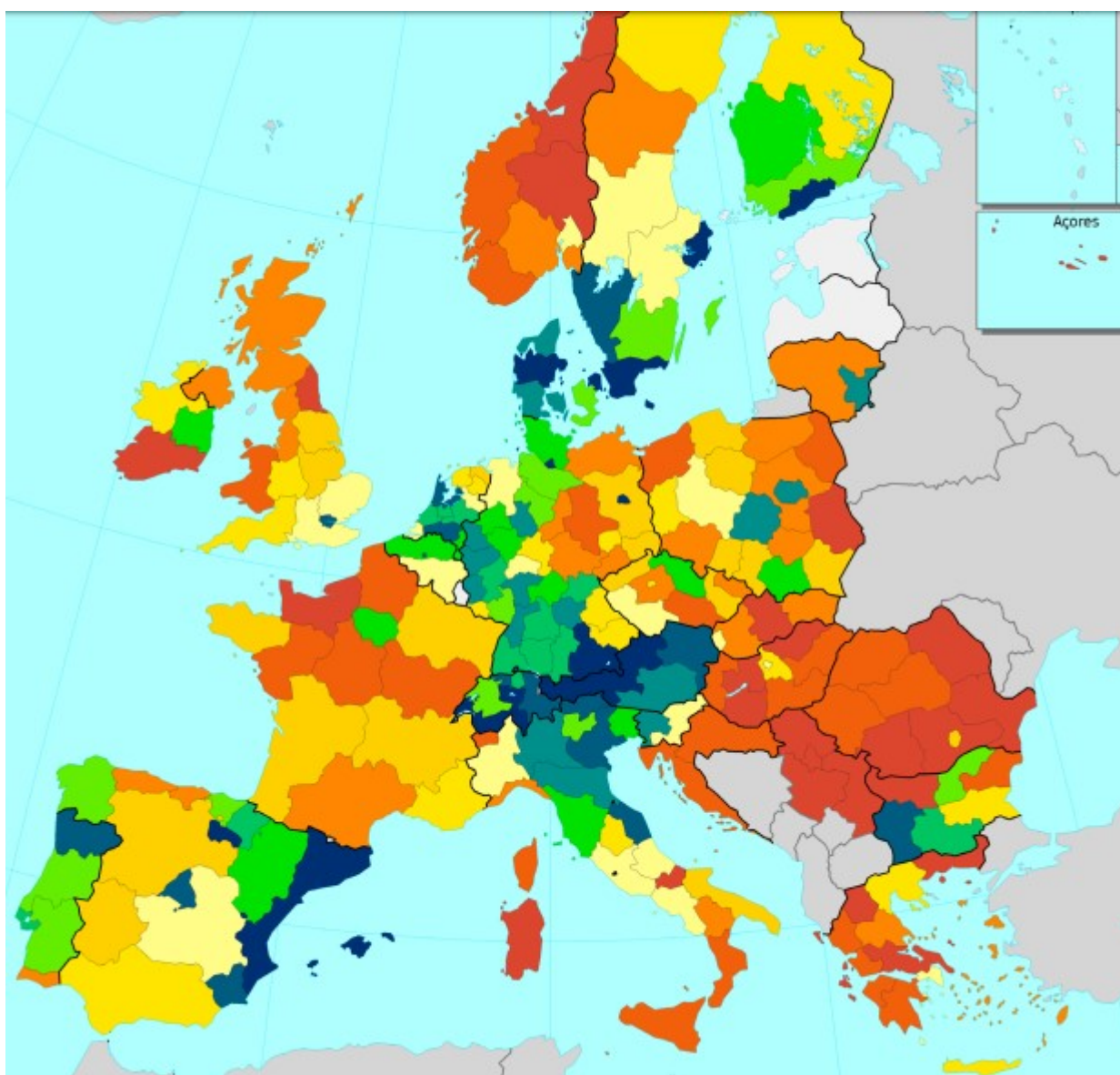
Група: съответна група за иновации.

Промяна: разликата между отн.дъл Регион-2019/ЕС и отн.дъл Регион 2011/ЕС 2011

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИНОВАЦИИ	BG/EU 2018	BG/EU 2011
ОБОБЩЕН ИНОВАЦИОНЕН ИНДЕКС	44,8	46,3
Човешки ресурси	52,7	31,5
1.1.1 Нови докторанти	69,8	
1.1.2 Население на възраст 25-34 години с висше образование	65,0	
1.1.3 Учене през целия живот	12,2	
Атрактивни изследователски системи	20,5	18,4
1.2.1 Международни научни съвместни публикации	25,5	
1.2.2 Топ-10% най-цитирани публикации	11,5	
1.2.3 Чуждестранни докторанти	31,8	
Иновативна среда	53,8	48,1
1.3.1 Проникване в широколентов интернет	77,8	
1.3.2 Предприемачество, насочено към възможностите	28,7	
Финанси и подкрепа	15,5	44,0
2.1.1 Разходи за НИРД в публичния сектор	5,1	
2.1.2 Разходи за рисков капитал	24,4	
Фирмени инвестиции	41,5	70,8
2.2.1 Разходи за НИРД в бизнес сектора	37,8	
2.2.2 Иновационни разходи за НИРД	59,7	
2.2.3 Предприятия, предлагащи обучение за ИКТ умения на персонала	26,3	
Новатори	27,0	36,8
3.1.1 МСП с иновации на продукти или процеси	31,9	
3.1.2 МСП с маркетингови или организационни иновации	20,7	
3.1.3 МСП, иновации вътре в предприятието	27,7	
Взаимодействия	30,1	36,9
3.2.1 Иновативни МСП, които си сътрудничат с други	23,0	
3.2.2 Публично-частни публикации	17,5	
3.2.3 Частно съфинансиране на публични разходи за НИРД	42,6	
Интелектуални активи	81,0	49,9
3.3.1 РСТ патентни заявки	12,9	
3.3.2 Заявки за търговски марки	111,0	
3.3.3 Заявки за иновативен дизайн	120,7	
Въздействия върху заетостта	108,7	86,6
4.1.1 Заетост в дейности, изискващи знания	52,9	
4.1.2 Заетост на бързо развиващите се предприятия от инов. сектори	152,0	
Въздействия върху продажбите	37,9	47,0
4.2.1 Износ на среден и високотехнологичен продукт	43,3	
4.2.2 Износ на услуги, изискващи знания	39,3	
4.2.3 Продажби на нововъведения на пазара и новости на фирмата	28,9	

Обобщени категории показатели за иновации (ЕС 2018 =100,0)

Място на българските региони по най-добрия им показател – Заявки за търг. марки-2019

България като страна е скромен новатор и включва шест региона. Югозападен район (BG41), столицата, е единственият умерен новатор (трета група с 97 региона, където показателите са от 50% до 90% от средните за ЕС).

Всички останали региони са Скромни новатори. (четвърта група с 30 региона, където показателите под 50% от средните за ЕС). Резултатите от иновациите са се увеличили за два региона, Югозападен (BG41) и Северен централен (BG32), а производителността е намалела за останалите четири региона.

Сравнение профила на регионите в България по показатели, изследвани в Регионален индекс за иновации 2019 г. са представени в следващата таблица:

Индикатор	BG31- СЗ	BG32- СЦ	BG33- СИ	BG34- ЮИ	BG41- ЮЗ	BG42- ЮЦ
Заявления за търговски марки	33.84	111,2	45,76	83,17	172,62	135,98
Международни научни публикации	11.81	20,61	36,49	27,29	104,14	36,16
Продажби на нови на пазара и нововъведени иновации в МСП	90.69	68,52	43,57	69,65	70,70	85,29
МСП, иновативни вътрешно	49.45	43,74	31,18	44,53	48,14	43,41
Разходи за НИРД в публичния сектор	28.07	10,28	43,84	20,35	67,81	25,67
Разходи за НИРД в бизнес сектора	54.43	54,43	50,27	38,78	82,73	56,03
Публично-частни публикации	15.57	9,82	20,53	30,12	39,79	16,85
МСП с иновации на продукти или процеси	50.87	44,95	33,73	48,39	50,15	44,86
Население, завършило висше образование	19.41	87,76	85,65	35,44	127,85	35,44
Разходи за иновации извън научноизследователската и развойна дейност в МСП	94.37	72,69	119,27	99,56	62,57	99,99
Най-цитираните научни публикации	43.08	36,84	30,00	50,58	33,80	34,60
МСП с маркетингови или организационни иновации	29.02	31,26	31,44	32,93	46,83	32,82
Учене през целия живот	5.94	11,88	7,92	11,88	33,66	7,92
Иновативни МСП, които си сътрудничат с други	19.05	24,55	17,7	22,81	44,70	23,04
Заетост в средни/ високотехнологични производства и наукоемки услуги	55.30	64,42	67,16	75,37	131,93	48,00
Заявки за РСТ патент	11.36	41,46	13,06	12,97	34,64	11,3
Заявки за иновативен дизайн	51.84	126,36	140,96	88,9	96,89	101,46
Всички показатели	32.64	40,21	39,05	37,41	56,79	39,42

ЕС – средно за 2019 – 100%

Територията на МИГ – Кирково – Златоград попада в регион BG 42 Южен Централен. Неговият иновационен индекс е съпоставим с този на BG33-Североизточен и BG32-Северен Централен. Той изостава спрямо BG41, но е с по-добри характеристики от останалите два региона BG31 и BG 34, което е добра предпоставка и благоприятства развитието на иновационния потенциал на МСП на територията на МИГ.

Съгласно изследването на Регионалния индекс за иновации-2019 за района, в който попада МИГ-Кирково – Златоград, коефициентите „Заявки за търговски марки” и „Заявки за иновативен дизайн” са над средните за ЕС. а разходите за иновации, за НИРД в износ сектора, маркетингови иновации са над средните за страната. Това е важно за развитието на иновационния потенциал.

Повече информация - Интерактивен инструмент - Европейска таблица за иновации 2019 – по страни и показатели https://interactivetool.eu/EIS/EIS_2.html#a

За територията на МИГ Кирково-Златоград могат да се направят следните изводи за потенциала на бизнеса приоритетните сектори, съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия 2014 – 2020 г. Най-висок потенциал имат предприятията от групата високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства (3 предприятия), следвани от ниско технологични и средно нискотехнологични промишлени производства (основно в секторите С13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“; С14 „Производство на облекло“; С15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“) – 29 предприятия. Средната стойност за предприятие (от първата група) на показателя произведена продукция за 2018 г. от общо произведената продукция е 2 189 хил.лв., което показва най-значителен потенциал за развитие. За 29-те предприятия от групата на ниско технологични и средно ниско технологични промишлени производства, средната стойност на произведената продукция от едно предприятия е 1 320 хил.лв.

На територията на МИГ съществува иновационен потенциал за развитие на МСП, чието оползотворяване ще повлияе върху ключово определящите параметри от развитието на територията. Ще стимулира представители на МСП към иновативен подход, ще повиши конкурентоспособността на местната икономика и ще повиши експортния потенциал на предприятията. Това се потвърждава и от засиления интерес за финансиране за МСП чрез мерките от СВОМР на МИГ Кирково – Златоград, насочени към насърчаване на инвестиционната активност на частния сектор на територията на МИГ.

ИНОВАЦИИТЕ В БИЗНЕСА

Иновация е въвеждане в употреба на някакъв нов или значително подобрен продукт (стока или услуга) или производствен процес, на нов метод за маркетинг или на нов организационен метод в търговската практика, организацията на работните места или външните връзки, които създават пазарни предимства и при това повишават конкурентоспособността на фирмите.

„Иновации в бизнеса“ се отнася до въвеждането на иновации в бизнес модела или организационната структура на компанията, за да се насърчи бързия растеж и да се повиши конкурентоспособността на бизнеса. Иновациите в бизнес модел са повече от обикновен продукт, услуга или технологични иновации. Той надхвърля стратегиите за еднофункционалност (като разработването на нов продукт), включително преориентацията на бизнес стратегията и включването на иновативни процеси в структурата на бизнес системата (напр. гъвкава схема на ценообразуване, съвместно брендиране, участие в мрежи за сътрудничество). Основната цел на иновациите в бизнес модела е да генерира нови канали за приходи чрез подобряване на характеристиките на продуктите/услугите и използване на иновации за осигуряване на допълнителна стойност за клиентите. Казано по-различно, ИБМ се върти около идеята за фундаментално преосмисляне на бизнес структурата и дейностите за справяне с ясна потребност на клиентите, включително пренастройване на бизнес ресурси, процеси, партньорства и формула за печалба, за да се подобри подхода за предлагане на стойност (например да се предлагат биологични, достъпни ценово храни на клиенти), улавяне на нови пазарни сегменти и отдалечаване на конкурентите.

С постигане на синергичен ефект в икономиките на държавите – членки и в частност на техните региони ЕС предприе подход за фокусиране на усилията на местните заинтересовани страни и икономики в приоритетни сектори с висок потенциал за развитие, като по този начин се оптимизира използването на регионалните ресурси. Приоритизацията на секторите на регионално ниво е според силните страни и потенциала за развитие и растеж. Приоритетните сектори според Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС) ИСИС са групирани в 4 тематични области, като за Южен Централен Район, където попада географски и икономически и МИГ Кирково-Златоград всички са приложими.

1) Информатика и ИКТ

- производства, особено на създадени в България продукти, устройства и системи;
- ИКТ подходи в машиностроене, медицина и творчески индустрии (във връзка с другите три тематични области), вкл. дигитализация на културно-историческо наследство, развлекателни и образователни игри, теле-медицина и теле-грижа и „инбедид“ софтуер; 3D дигитализация, визуализация и прототипиране;
- Big Data, Grid and Cloud Technologies;
- безжични сензорни мрежи и безжична комуникация/управление;

- езикови технологии;
- уеб, хибридни приложения, уеб базирани приложения за създаване и експлоатиране на нови услуги и продукти;
- използване на нови възможности във връзка с аутсорсинг и ИКТ-базирани услуги и системи.

2) Мехатроника и чисти технологии

- производство на базови елементи, детайли, възли и оборудване, вграждани като част от мехатронен агрегат или самостоятелно съставляващи такъв агрегат;
- машиностроене и уредостроене, вкл. части, компоненти и системи, с акцент върху транспорта и енергетиката;
- инженеринг, реинженеринг и продължаване на жизнения цикъл на индустриални машини, уреди и системи;
- системи за автоматизирано и софтуерно подпомагано управление с приложение в производството;
- роботизирани системи и автоматизация на процеси, в т.ч. вграждане на ВЕИ, 3-D моделиране, системи за инструментална екипировка;
- проектиране и производство на високо-технологични продукти и/или участие в над-национална производствена верига, вкл. в аеро-космическата индустрия;
- био-мехатроника;
- интелигентни системи и уреди, „интелигентни домове“ – „интелигентни градове“;
- чисти технологии с акцент върху транспорта и енергетиката (съхранение, спестяване и ефективно разпределение на енергия, електрически превозни средства и еко-мобилност, водород-базирани модели и технологии, безотпадни технологии, технологии и методи за включване на отпадъчни продукти и материали от производства в други производства);
- синя икономика – технологии за развитие.

3) Индустрия за здравословен живот и био-технологии

- методи за чисто производство, съхранение, преработка и достигане до крайния потребител на специфични български съставки, средства и продукти (вкл. кисело мляко, мед и пчелни продукти, хляб, вино, млечни и месни продукти, етерични масла, бира, билки и билкови продукти, козметични средства и продукти);
- производство на специализирани храни и напитки (бебешки и детски, „космически“ храни);
- производство на инструменти, оборудване, консумативи за медицинска и дентална диагностика и терапия и/или участие в над-национална производствена верига;
- персонална медицина, диагностика и индивидуална терапия, лечебни и лекарствени форми и средства;
- медицински и лечебен туризъм с акцент върху възможностите за персонализация (немасов, а персонален туризъм);
- нано-технологии в услуга на медицината;

- био-технологии с пряко приложение за здравословен начин на живот;
- приложение на нови методи и технологии в устойчивото ползване на речни и морски ресурси;
- производство на инсталации за добиване на екологично чиста електроенергия и промишлена вода;
- зелена/био-базирана икономика.

4 Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии и в частност:

- алтернативен (селски, еко, културен и фестивален) и екстремн туризъм и спорт (за стимулиране на несезонен, немасов, а постоянен нишов туризъм);

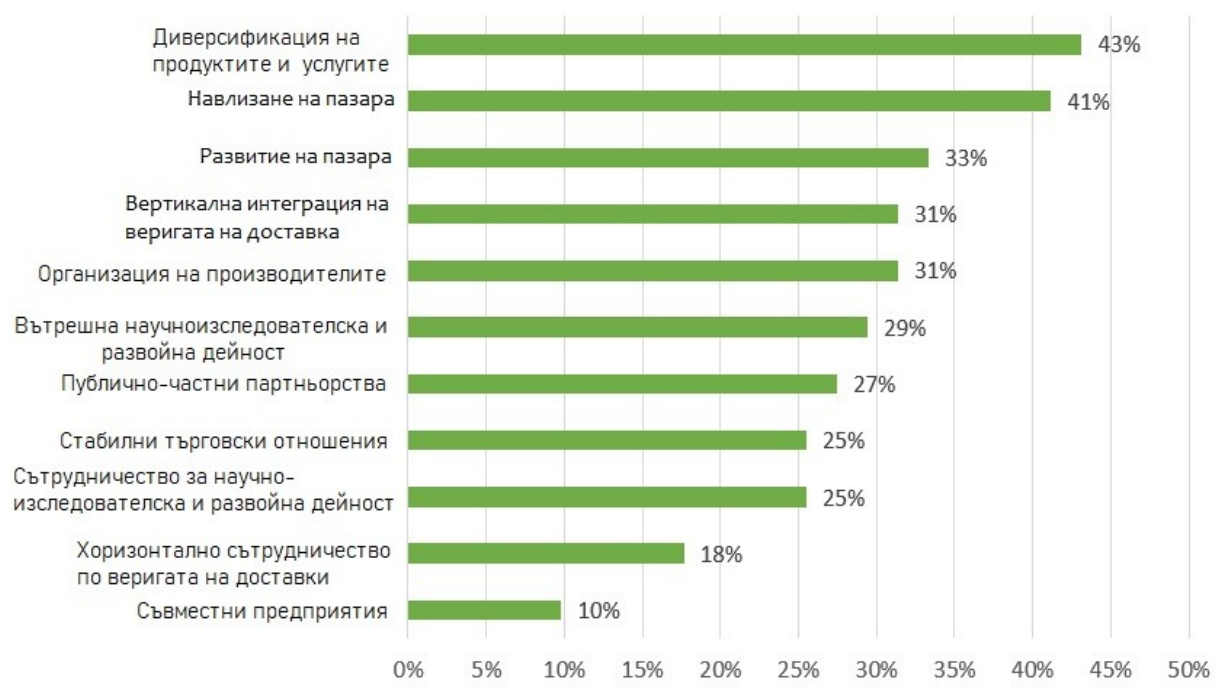
Почти всички МСП са съсредоточени върху **разработването на продукти или услуги, които предоставят превъзходна стойност** на клиента, така че да увеличат пазарния си дял. Повечето от тях са приели надграждащ метод или процес за създаване на продукти с висока стойност. Подобна иновация може да включва внедряване на съвременни производствени процеси, иновативни технологии на производство и системи за дистрибуция (напр. вендинг машини) или маркетингови инструменти (електронна платформа). Например гръцката кооперация „ThesGala“ въведе иновативна система за дистрибуция в световен мащаб, използвайки автомати за продажба на мляко, позволявайки на потребителите да купуват пряко мляко директно от ферми 24/7. Този пример може да бъде приложен успешно и от обединения на фирми, които не развиват земеделски дейности – вече се срещат подобни услуги и в сферата на доставките, като клиентът може да остави или получи пратката си 24/7, без да бъде обслужван от служител.

Друг често срещан тип иновации е **създаването на допълнителни продукти / услуги**, които се свързват заедно, за да създадат повече стойност за клиентите. „Иновация на продуктова система“ е вид иновация, открита в 62% от случаите. МСП са склонни да добавят нови елементи или допълват съществуващите предложения с нови продукти и услуги, като се стремят да увеличат ангажираността на клиентите или

присъствието си в магазините и да ги мотивират да купуват повече. Типичен пример за този тип иновации може да се намери в британската компания "Hexgreave Hall Estate". Компанията освен лизинг на офис площи, предлага допълнителни услуги, които включват услуги за настаняване на служители, вътрешни екипи за техническа поддръжка 24/7, както и кафене със закуски и обедни менюта. Всички тези допълнителни услуги освен, че носят добавена стойност на клиента могат да бъдат предпоставка за създаване на стратегически обединения чрез привличане на външни фирми, които да ги реализират. По този начин добавената стойност за клиента ще бъде налице, а фирмите няма нужда да инвестират средства в разширяването на своето портфолио от услуги, а просто ще привлекат партньори, които ги предоставят.

Ангажиране на клиенти и иновации на марката следват с 59%. Повечето МСП в селските райони представят своите предложения и бизнес по отличителен, запомнящ се и приятен начин, като използват етикети и търговски марки, които имат дългогодишна традиция и са популярни сред клиентите. Например, латвийската компания за преработка на мляко „Latvijas Piens” надгражда марката „Trikata” за своите продукти от сирене, който е градът, където е създадено едно от най-старите млекопреработвателни предприятия в Латвия.

И накрая, другите видове иновации (например структура, услуга, мрежа, модел на печалба и канал) се прилагат по-рядко в бизнес моделите на МСП с рейтинг от 48% до 18%. Всички те, обаче са потенциал за развитие.

Прилагани бизнес модели в МСП от селските общини (в Европа)

ИНОВАЦИИ В ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ СЕКТОР

Примери за продуктови иновации:

- Смяна на изходните материали с материали с подобрени характеристики (въздухопроницаеми тъкани, леки, но здрави композити, екологично безопасни пластмаси и т. н.).
- Приемници, използващи глобалната система за позициониране (GPS) на транспортни средства.
- Фотокамери в мобилни телефони.
- Система на закопчаване в облекла.
- Битови уреди с вграден софтуер, подобряващ удобството в използването им, такива като тостери, които се изключват автоматично, когато филийките са готови.
- Софтуер за защита срещу измами, който профилира и проследява индивидуални финансови операции.
- Вградени безжични устройства за включване в мрежата на преносими компютри.
- Хранителни продукти с нови функционални характеристики (маргарин, понижаващ равнището на холестерола в кръвта, кисели млека, които се произвеждат с използване на нови видове бактериални култури, и т.н.).
- Изделия със значително намалена консумация на електроенергия (енергоспестяващи хладилници и т.н.).

- Съществени изменения в продукцията за постигане съответствие с нормите за защита на околната среда.
- Програмируеми нагреватели или термостати.
- Интернет-телефони.
- Ново лекарствено средство със съществено подобро действие.

Производствените иновации представляват внедряване на нов или значително подобрен метод за производство или доставка. Тук влизат съществени изменения в техническите процеси, оборудването и/или софтуера. Примери за производствени иновации

- Ново оборудване, необходимо за производството на нова или подобрена продукция.
- Лазерни режещи инструменти.
- Автоматизирана опаковка.
- Компютризирано проектиране на продукцията.
- Прехвърляне на процеса на отпечатване на цифрова основа.
- Компютризирано оборудване за контрол на качеството на производството.
- Подобро контролно-измервателно оборудване за наблюдение и контрол на производства.

Доставка и разни операции:

- Портативни скенери или компютри за отчитане на стоки и водене на инвентарни списъци.
- Внедряване на баркодирание или чипова пасивна радиочестотна идентификация (RFID) за проследяване движенията на материали по веригата на доставка.
- Система за проследяване движенията на транспортните средства с използване на системата GPS за внедряване на софтуера за избор на оптимален маршрут за доставка.
- Нови или усъвършенствани софтуерни или стандартни процедури за системи на закупуване, счетоводно отчитане или техническо обслужване.
- Внедряване на електронни системи за клирингови разплащания.
- Внедряване на автоматична система, реагираща на гласови команди.
- Внедряване на електронна система за маркиране.

- Нови софтуерни средства за оптимизация на потоците за снабдяване.

-Нови или значително усъвършенствани компютърни мрежи.

Примери за Маркетингови иновации - могат да се отнасят към всеки вид маркетинг (дизайн и опаковка на продукцията, пласмент, ценообразуване, реклама), ако той се използва от фирмата за първи път.

НОВАТОРИ В ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ СЕКТОР И ТЕХНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

Област „Пазарно лидерство -2019” - <https://ultraflexpower.com/>

Ултрафлекс Корпорейшън ООД е разработила новаторска система за индукционно нагряване, приложима във всички сектори, свързани с термообработката на материали - индустриалната, бижутерската, лабораторната, зъботехническата и медицинската електроника. Тя се състои от отделни модули, позволяващи

паралелно нагряване на различни материали съобразно различни параметри. Дава възможност и за допълнително добавяне на модули при необходимост от повече мощност. Има реализирани продажби в САЩ, Канада, Турция и Индия.

Област „Зелена иновация” за 2019 г. <https://ips-group.net/>

Интернешънъл Пауър Съплай АД създава автономна хибридна токозахранваща система за управление на добитата електроенергия от възобновяеми източници, първата в света с приложен модул принцип в захранването. Дава възможност работата на повреден модул да бъде поета от останалите. Позволява съхраняване на излишната енергия в акумулаторни батерии за по-нататъшно

използване. Експлоатира се на 7-те континента, в над 60 държави, в рамките на 1500 инсталации, в т.ч. в райони без достъп до електропреносна мрежа или с ненадеждна такава.

Категория „Социална иновация” - 2019 г. <https://www.naicoms.com/>

Найкомс ЕООД е създател на система от хардуерни и софтуерни продукти и услуги в областта на телемедицината – станция за

телемедицина; програма за онлайн аудио-видео консултация между лекар и пациент; куфарче с безжични диагностични устройства с възможност за автоматично съхраняване, прехвърляне и споделяне на данните и други. Станцията се използва в 30 болници - в общини в областите Русе и Сливен, в „Пирогов“ и „Св. Анна“, и други.

За „Качество на живот“ за 2019 г. – <https://pro-viotic.eu/BG/>

ПроВиотик АД създава лиофилизиран пробиотик на основата на щам *Lactobacillus bulgaricus*, изолиран от кокиче и отгледан в био зеленчуков сок, с бактерицидни свойства спрямо причинителя на язвата *Helicobacter pylori*, алтернатива на тройната антибиотична терапия. Изследвания с продукта са направени в Harvard University, ИСУЛ и Софийския университет, като научният екип включва и нобеловия лауреат Бери Маршал.

Област „Качество на живот“ – <https://lbbulgarium.bg/>

„ЕлБи Булгарикум“ ЕАД има десетилетни традиции в разработването, производството и експорта на традиционни български млечни продукти, закваски и технологии. Фирмата е технологичен и експортен лидер в млечната индустрия с лицензи в Япония, Германия, Швейцария, Холандия, Кипър, Финландия, Филипините, Франция и Австрия. Предприятието получи награда за две реализирани иновации: **Технология за получаване на сирена с оптимизирана биоактивност и функционални ефекти** за укрепване на костната

плътност, понижаване на кръвното налягане и стимулиране на имунната система и **Разработката на ново поколение стартерни култури за българско кисело мляко (БКМ)** с оптимизирани полезни свойства. Целта на иновацията е да се създадат нови комбинации от щамове млечно-кисели бактерии с подсилени протобиотични свойства.

<https://www.alpi.bg/>

„Бонбонена Фабрика АЛПИ – Асеновград- Основана през 1995 г., фирма АЛПИ специализира в разработката и производството на бонбони с различни здравословни ефекти. Фирмата разполага със собствена фабрика на 5300 кв.м. застроена площ и повече от 30 артикула. Фабриката работи по уникални собствени технологии и рецептури за различни видове функционални бонбони, разработени съвместно със специалисти от Университета по хранителни технологии – Пловдив. В Конкурса за Иновативно предприятие на годината, 2012, фирма АЛПИ участва с иновативните

си **парфюмиращи бонбони ДЕО**, разработени съвместно с BENEО Palatinit Group, Германия. Продуктът е световна новост, основаваща се на научни изследвания на японски учени за парфюмирация ефект на розовото масло, прието чрез храната. Бонбоните ДЕО са защитени с търговска марка и се изнасят за САЩ, Русия, Китай, Германия, Испания, Словакия, Литва, Латвия, Корея. Отличени са с Награда за световна иновация в областта на храните на Международно изложение за иновации IEI 2011, в Женева, Швейцария.

<https://www.irise.bg/>

Ай Райс Механикс 357 ЕАД е съзателят на роботизирано вертикализиращо помощно средство за хора с двигателни увреждания, позволяващо безопасно и сигурно движение в изправена позиция на тялото и повишена степен на достъпност до отдалечени и разположени на високо предмети.

ALPHYCA

<http://alphyca.bg/>

Алфика ООД разработва първата промишлена инсталация за култивация на микроводорасли в България – фотобиореакторна система, създава и произвежда и иновативни продукти на базата на микроводорасли, в т.ч. и свежа спирulina.

Анкол ЕООД <https://www.ancol-ctis.com> създава система за управление на налягането на гумите по време на движение и при висока скорост, в зависимост от пътната настилка, метеорологичните условия и товара на автомобила, с възможност за монтиране на всяко превозно средство.

LAM'ON ООД разработва биоразградимо фолио за печатната индустрия, което не се различава от стандартните ламинати като здравина и оптични качества (гарантирани за минимум 10 г.), но се разгражда на 100% до 1 месец при наличието на подходящи топлина, влага и микроорганизми.

ОС Имплантс ООД <http://osimplants.com/> създава 3D-принтираща платформа за изкуствени кости за производството на анатомични и хирургични модели за обучението на студенти и специализанти и на персонализирани импланти за хора и животни, разработени съобразно индивидуалните особености на пациента.

Про Дрон Сис ООД разработва мултиспектрална аеро камера за прикрепяне към безпилотен летящ апарат за анализ на почви и измерване на вегетация, за предоставяне на дигитализирани агрономически препоръки и изработка на топографски/ вододелни карти.

Пукльовците ООД е създател на едноименната дигитална игра, помагаща на учителя да развива умения за работа в екип и други социални умения у своите ученици на основата на математически задачи и в екологичен контекст (нефтопукльото почиства нефтени петна, прахопукльото - въздуха и т.н.).

Смол Фут ООД създава снегоходки за екстремни условия, които да издържат на най-тежките зимни условия, за да заведат хората до най-високите планински върхове; подходящи за стръмни склонове и смесени терени, с регулируема система, даваща възможност за ходене с фиксиран, повдигнат или свободен крак.

Фанте Агро ЕООД разработва козметични състави на основата на екстракт от шафранов минзухар и розово масло, като произвежда и други козметични продукти с екстракт от шафран, отглежда и минзухар и извлича и шафран от него, и предлага размножилите се луковици на минзухара на други предприемачи срещу експертна подкрепа при отглеждането и ангажимент за изкупуване на цветовете.

АРЕКСИМ Инженеринг- Компанията е водещ производител на технически изделия от пластмаси. Фирмата е създадена в Смолян през 1991 г. и понастоящем в нея работят 420 души персонал. Основната ѝ дейност е производство на високотехнологични пластмасови компоненти и шприц форми за тях. Фирмата разполага с модерно оборудване и роботизирани технологични линии, инвестира системно в лицензии, специализиран софтуер, системи за управление на качеството, клиентите и процесите, както и в развитието на човешкия персонал, чрез обучения в страната и чужбина. Фирмата участва в конкурса с технология за три компонентно шприцване, която е новост за България и позволява едновременно шприцване на детайл/изделие с три различни материала, с три различни цвята и механични свойства. АРЕКСИМ Инженеринг има изградено тясно партньорство с Техническия колеж в Смолян, като организира стажантски програми и спонсорира с оборудване. Също така, фирмата се стреми да привлича специалисти от цялата страна, като акцентира върху младите кадри и им предоставя отлични условия за работа и развитие. От 6 години собственикът на Арексим е основен организатор на международния джаз фестивал Smolian July Jazz.

- Първото използване на ред за вътрешно предлагане на стоки, достъпни единствено за притежатели на кредитни или поощрителни карти на магазина.
- Първо използване на търговски марки.
- Първо показване на продукта във вид на клипове или телевизионни програми.
- Внедряване на фундаментално нов фирмен знак за позициониране на продукта на нов пазар.
- Първо използване на начина за популяризация на продукта чрез лидери на общественото мнение, знаменитости или обществени групи, които са законодатели в модата и предпочитанията

Конкретни иновативни фирми и техните постижения:

„Иновативно новостартирало предприятие“ за 2019 г. <http://osimplants.com/>

Пауър Дрон ООД разработва софтуер за автоматизиран анализ на данни от техническа инспекция на електропроводи и друга енергийна инфраструктура на основата на заснемане с дрон. Използват се алгоритми, базирани на изкуствен интелект, машинно обучение и автоматично разпознаване на изображения. Основните приложения са: за регулярна инспекция, спешна инспекция при авария и оценка и картографиране на инфраструктурата.

За „Иновационен мениджмънт“ - Лийнплъм ЕООД създава платформа за мобилен маркетинг за изграждане на по-дългосрочни и ефективни взаимоотношения между маркетинг специалисти и потребители на мобилни устройства посредством персонализирани кампании в реално време. Изгражда и процеси за развитие на ИТ-талантите във и извън фирмата и се отличава с висока степен на иновационна организация и култура.

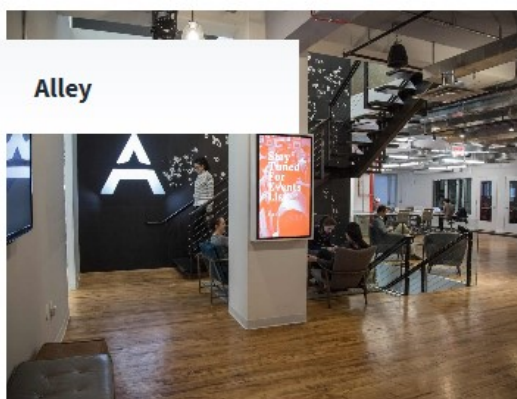
За „Иновация за развитие на таланти“ - Юбитрак ООД автоматизира процеса на събиране на данни за представянето на футболисти и отбори чрез прилагане на алгоритми за компютърно зрение и машинно обучение върху видео материал. Софтуерът разпознава обектите на терена, разделя отборите, идентифицира всеки играч и следи обектите до края на срещата. Технологиите са достъпни и за малки лиги. Фирмата работи с детско-юношеските отбори на „Левски“ и „Левски-Раковски“.

„Хаос“ груп - Хаос Груп (chaosgroup.com) е българска софтуерна компания, основана през 1997 г. в сферата на 3D и анимационните услуги. Фирмата прави първия си пробив с алгоритъм за визуализация на огън, а в момента е световен лидер в предоставянето на иновативни решения за специализиран софтуер, обслужващ развлекателната

индустрия и сектора за визуализиране. В Конкурса фирмата участва с продукта си V-Ray RT, представляващ приложение за рендъринг на триизмерни изображения в реално време. V-Ray се използва от водещи студиа за визуални ефекти в киното, в рекламната индустрия, както и в архитектурната и продуктова визуализация.

За „Иновация в креативните индустрии“ - **ЗенАрт ООД** разработва каталог от реални исторически, културни и природни дестинации във виртуална реалност като използва двуизмерни автентични изображения и ги интерпретира в 3D-обекти. Налице е и интерактивност. Първият завършен проект са „Белоградчишките скали“ - потребителите могат да си направят виртуална разходка, да стрелят с възрожденски пушки, да научат повече за богатата история на местността чрез аудио-разказвача и т.н. Следващите проекти са „Олимп“ и „Карибски острови“.

ЛогСентинел ЕООД разработва решение за съхранение на сигурни одитни следи, свързани с бизнес дейностите, в частен (персонализиран) блокчейн, позволяващо мониторинг на процесите и засичане на аномално поведение, и сигурна база данни, криптираща всеки запис по отделно, особено ценна за съхраняването на лични данни и високо чувствителна информация.

<https://www.officernd.com/>

OfficeRnD ЕООД разработва софтуерно решение за управление на споделени работни пространства, даващо възможност на споделените офиси да автоматизират и интегрират най-важните си процеси (резервиране на стаи и бюра от членовете, взаимодействие между тях и т.н.), използвано от клиенти в над 40 страни и от над 100 000 индивидуални потребители.

Пейхоук ООД създава софтуер, платежни инструменти и услуга за оптимизиране на разходния мениджмънт, с информация за всяко плащане в реално време, алгоритъм, извличащ данни от сканирани/електронни платежни документи, подготвящ ги за осчетоводяване, и собствена карта за разплащания за пълна автоматизация на разходните данни без сканиране.

Скейл Фокус АД разработва комплексна програма за привличане на таланти във фирмата, и за развитието на таланти в и извън нея – отворени академии за ИТ-обучение, вътрешно състезание за иновативни идеи с цел пазарна реализация, подкрепя за проектиране на работните пространства от служителите и други.

<https://headstarter.eu/>

ПЛАТФОРМАТА HEADSTARTER свързва кандидат-стажанти и работодатели Headstarter е онлайн платформа, която свързва ученици и студенти, които търсят възможност за стаж, с фирми и работодатели. Проектът е на ученици от Софийската математическа гимназия и се реализира в рамките на първия сезон на програмата за ученическо предприемачество „Тийноватор“ на Фондация „Прознание“. Надежда, Алекс, Радостина, Рангел, Ивана, Лазарина и Борис са провокирани от собствените си трудности да намерят стаж или временна работа, за да се ориентират професионално. „През лятото на 2018 г. търсихме работа или стаж по различни причини – да научим нови неща, да се ориентираме кариерно или просто да натрупаме професионален опит, който да ни е от полза в бъдеще. Всички врати се оказаха затворени, защото бяхме много млади или неопитни. Екипът работи под менторството на Августина Пашева – мениджър „Бизнес развитие“ в „Биодит“, и с екипа на програма “Тийноватор“. „Тийноватор“ е програма за създаване на стартап клубове в българските училища и за насърчаване на предприемачеството сред учениците. Ментори-предприемачи от стартиращи и развити компании в България и с опит в различни сфери помагат на ученици в 10. и 11. клас да открият страстта си и да я превърнат в печеливш бизнес. „Тийноватор“ работи със словенската методика на Ustvarjalnik/ U.School за изграждане на предприемачески умения, базирана на практики от Станфордския университет. От 2011 г. чрез нея е изградена мрежа от над 200 училищни клубове по предприемачество за гимназисти в Словения, Полша, Унгария, САЩ и Мексико. Според Светлана Савова, програмен директор на проекта, най-ценното на програмата е ученето чрез практика. „Не всеки участник в програмата ще стане предприемач, но качествата и уменията, които придобиват младежите, ги правят мотивирани и активни граждани, готови за живота след училище“. Платформата партнира с Българската стопанска камара, Българската стартап асоциация, Българската асоциация за управление на хора и други бизнес организации и фирми. Младежите използват LinkedIn за връзка със специалисти по човешки ресурси и работодателски организации. Участват в различни събития за кариерно ориентиране, за да срещнат представители на компании, готови да наемат ученици или студенти за стажанти. Headstarter търси инвеститори, за да се разшири на българския и на международния пазар. Програмата на фондация „Прознание“ е подкрепена от Министерството на образованието и науката. През учебната 2018/2019 в проекта участват 4 училища, 80 деца (60 завършили) с 8 ментори и с 10 проекта. Шест от десетте стартап проекта от първата година продължават да се развиват като компании, а някои от тях вече имат финансиране от инвеститори. През учебната 2019/2020 г. са създадени 17 училищни клубове по предприемачество в София, Варна и Враца, с 34 ментори и 250+ ученици. Източник: Фондация „Приложни изследвания и комуникации“.

<http://biocluster.bg/>

ПЪРВИЯТ БЪЛГАРСКИ БИОТЕХНОЛОГИЧЕН И ЗДРАВЕН КЛЪСТЪР

Инициира създаването на национален биотехнологичен парк в София. Първият Биотехнологичен и здравен клъстер България (Health & Life Sciences Cluster Bulgaria) е учреден в края на 2018 г. с цел да развие екосистемата, да популяризира иновациите в сектора и да стимулира технологичния трансфер. Над 30 компании в сферата на биотехнологиите и науките за живота са учредители и членове на клъстера. Между тях са „Микар Иновейшън“, „Принтиво“, „Булбера“, „Институт за медицински изследвания“ – носители на награди в Конкурса „Иновативно предприятие на годината“, както и Нутриджен, Фиделис Рисърч, Клийнтех България, Ревита Лабс, фондация МасМедия, адвокатско дружество „Савов и партньори“, Национално представителство на българската стартъп предприемаческа общност (BESCO) и други. Фирмите работят в областта на разкриването на нови лекарствени молекули, 3Д принтиране на човешки тъкани, генетични тестове, клинични лаборатории, клиники, фабрики за производство на лекарствени продукти и медицинска техника, производство на хранителни добавки и др. В организацията членуват и експерти в областта на патентното право, финансови експерти, журналисти и ПР експерти, които да подкрепят развитието на компаниите и иновациите. Мисията на организацията е да спомогне България да се утвърди като международен център за биотехнологии, здраве и науки за живота. Насърчава партньорството между академичните среди, предприемачите, инвеститорите и институциите. Клъстерът планира секторен и междусекторен пазарен анализ и картографиране на индустриите и дейностите с висока добавена стойност и високотехнологични производства на национално равнище и по региони. Сред плановете на клъстера са създаването на медиен център, който да обучава и развива компетенциите на журналистите в сферата, както и Хъб за транслационна етика на научните изследвания. Инициирани са междусекторни проекти в областта на изкуствения интелект и науките за живота. Организацията разработва проекти съвместно с партньори от Южна Корея, Италия и Австрия. Клъстерът партнира със София Тех Парк, Столична община, МОН, МИ, БТПП, ИАНМСП, като развива и подкрепя създаването на политики за развитие на секторите с висока добавена стойност в България, както и в изграждането на връзката между университетите и научните институти с реалния бизнес. Организацията започва изграждането на структури в Пловдив, Варна и Плевен. През 2020 г. Националният биотехнологичен парк в София ще постави началото на серия от събития, в т.ч. клъстерна конференция с участници от над 40 държави. България е избрана за следващата спирка и на Европейската седмица по биобанкиране. Източник: Фондация „Приложни изследвания и комуникации“.

ОБЕДИНЕНИ ИДЕИ ЗА БЪЛГАРИЯ

<https://oib.bg/>

STUDYHUB – ПЪРВОТО СПОДЕЛЕНО ПРОСТРАНСТВО ЗА УЧЕНЕ В БЪЛГАРИЯ

През октомври 2019 г. в София отвори врати StudyHub – първото споделено пространство за учене в България. Негов инициатор е сдружение „Студенти в

действие“ – екип младежи от два столични университета – Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Нов български университет. StudyHub е денонощно място за учене, където студентите могат да се подготвят, да си сътрудничат и да се развиват по пътя от университета към професионалната реализация. Сдружението стартира проекта StudyHub преди две години и участва с него в различни бизнес формати за развитие на проекта и набиране на съмишленици и инвеститори. Организира и краудфъндинг кампании. Успява да намери частен имот, който преобразува в пространство за учене по философията на споделените работни пространства. StudyHub се намира в Студентския град, в близост до спирки на градския транспорт, с денонощен достъп и без почивен ден, с адаптирана среда за хора в неравностойно положение и с постоянно дистанционно видеонаблюдение за сигурност. Разполага със собствена библиотека. StudyHub следва философията на споделените работни пространства – с помещения за самостоятелно учене и с общи зони, в които студентите да могат да обменят информация или да присъстват на събития и лекции. Сдружение „Студенти в действие“ събира библиотека от специализирана, научна и художествена литература чрез дарения на частни лица, компании и неправителствени организации. Достъпът на студентите се осигурява чрез абонаментни карти, без ограничение спрямо висшето училище, в което учат. Следваща стъпка в развитието на проекта е създаването и управлението на общност от студенти, преподаватели, работодатели, които да развиват заедно екосистема за трансфер на знания и бизнес умения. Сдружението организира обучения по меки умения, комуникация, подготовка за кариера, така че студентите да стартират успешно професионалния си път.

StudyHub следва тенденцията за адаптивно и гъвкаво неформално образование спрямо търсенията на новите поколения. Това е първа крачка към промяна на висшето образование отвътре-навън в посока практично споделяне на знание. Следващото предизвикателство пред StudyHub е да осигури икономическа устойчивост на проекта и да доразвие добавената му стойност в посока създаването и управлението на цялостна социална общност.

Добра практика Breakout пространството е помещение, отделено от обичайното работно място, което може да се използва от служителите като зона за неформални срещи и алтернативен офис. Подобно на това, което Ле Корбусие казва за къщата, оприличавайки я като „машина за живот“, съвременният офис трябва да е „машина за продуктивност“, а според успешният нигерийски автор Ифеани Енох Онухахе, ключът към продуктивността е креативността. С други думи, служителите в съвременните МСП, особено тези в ИКТ сектора, трябва да имат оптимални условия за стимулиране на креативността си, а оформянето на работното място и жизнеспособността му играе основна роля.

Всъщност, според проучване, проведено от TESCO във Великобритания, 52% от служителите не обядват извън офиса и 1 от 4 служители изобщо не излизат по време на регламентирани почивки. Ако погледнем накратко тази статистика, се вижда, че този навик не само оказва лошо влияние върху личното здраве на служителите, но

също така се отразява отрицателно върху творческите иновации и върху създаването на "непланирани сътрудничества", харесвани от Стив Джобс и считани за изключително важни за ИКТ иновациите.

Терминът 'breakout пространство' е широко използван в ежедневието – breakout пространствата сега се разглеждат като стандартна част от съвременния офис дизайн. В историческото развитие на "офиса" обаче понятието е все още сравнително ново, а проектантите на сгради все още се учат как оптимално да използват тези пространства. Breakout пространствата се използват в ИКТ компаниите по няколко начина:

- Зони за релаксация ;
- Обществени зони ;
- Места за иновация;
- Зони за креативно мислене;
- Общностни центрове;
- Места за генериране на идеи;

Основната цел на breakout пространството е да даде на служителите възможност да се отдалечат от нормалното си работно място и среда, като по този начин нарушат рутината на ежедневието и си осигурят среда за креативно мислене, което от своя страна може да доведе до иновация и продуктивност. Този метод се разглежда като добра практика за стимулиране на иновациите и креативността, и представлява евтино решение, което дава на служителите възможност да се възползват от работната си среда, да споделят креативни идеи и да се чувстват по-ангажирани в дейностите на компанията като цяло, вместо да са „вълци единаци“, които работят в една и съща среда и по едни и същи задачи всеки ден.

Примери за успехи на breakout пространствата може да намерите в редица блогове и сайтове, които ги обясняват и промотират. Ето няколко от тях:

- Седем вдъхновяващи breakout пространства за следващия Ви проект за офис дизайн:
<http://blog.millikencarpets.com/7-inspiring-breakout-spaces-for-your-next-officedesign-project>
- Девет съвета за офис дизайн, с които да повишите креативността на работното място:
<http://www.managementtoday.co.uk/nine-office-design-tips-help-boost>
- Как подвижно пространство може да стимулира креативност в класната стая:
<https://www2.kqed.org/mindshift/2014/11/26/how-a-moveable-space-can-ignitecreativity-in-the-classroom/>
- Възходът на breakout пространствата: защо бизнесът Ви се нуждае от такова място:
<http://blog.elmworkspace.com/the-rise-of-breakout-areas-why-your-businessneeds-bespoke-space> } Централата на Pixar и наследството на Стив Джобс:
<https://officesnapshots.com/2012/07/16/pixar-headquarters-and-the-legacy-ofsteve-jobs/>
- Breakout пространства на работното място: закон, необходимост или бизнес стратегия?
<https://www.sec-online.co.uk/article/break-out-spaces-in-the-workplace-lawnecessity-or-business-strategy>

Практика - Софтуерен университет

Софтуерният университет (SoftUni) е базиран на идеята за иновативен и съвременен образователен център (следвайки методологията на Академия Телерик), който създава истински професионалисти в областта на програмирането. За нас, както и за цялата софтуерна индустрия, реалните практически умения са най-важни. Затова използваме модела „учене чрез правене“, като предоставяме на обучаемите обучение по програмиране в комбинация с реален практически опит и знания в най-изискващите и напреднали технологии, подготвяйки ги за кариера като успешни софтуер инженери. SoftUni е създаден на 5 ноември 2013 г., когато Светлин Накоев насочва фокуса и енергията си от Софтуерна Академия Телерик към този много по-голям образователен проект – Софтуерен университет. Идеята е да се провеждат мащабни (но качествени) обучения на софтуерни инженери (десетки хиляди на година в 20 града, не само по програмиране, но и в други ИТ специалности) и да се превърне България в „Силициевата долина на Европа!“. Моделът за „учене чрез пример“ е най-новият метод за учене в SoftUni, който се характеризира с по-малко теория и много писане на код на живо в клас (или видео за онлайн обучаемите). SoftUni има зали за вдъхновение и обучение, в които обучаемите правят практически упражнения и създават първите си иновативни проекти. SoftUni Kids е най-младата инициатива на SoftUni. За да привлече всяко дете в света на програмирането, тя е разработила иновативен учебен подход чрез дейности и постоянна работа в екип. Учебната програма се основава на игри като естествен начин за придобиване на знания и умения в сферата на програмирането. За пълното въвеждане на най-младите бъдещи ИТ специалисти в света на програмирането е създадена всеобхватна програма, разделена на модули. Всеки от модулите е състои от осем сесии, които се провеждат веднъж седмично с продължителност от 2 астрономически часа. Програмата е подходяща за ученици от 1 до 6 клас. Друга инициатива на SoftUni е SoftUni Digital. В началото на 2017 г. SoftUni и най-големите експерти в областта на дигиталния маркетинг решиха да обединят усилията си и заедно да създадат уникална програма за обучение на специалисти в областта на дигиталния маркетинг – SoftUni Digital, като по този начин поставиха началото на първата Сборник с добри практики и иновации www.INNOSPARK-ICT.eu 38 учебна програма по дигитален маркетинг в България. Програмата е изцяло фокусирана върху практиката и новите тенденции в дигиталната област, като обучаемите придобиват важни умения от всички сфери на дигиталния маркетинг. За успешно завършилите SoftUni осигурява подкрепа за кариерна реализация във водещи компании в България. Като част от стратегията си за иновация SoftUni организира и безплатни семинари с водещи експерти по редица теми, свързани със софтуерни технологии, маркетинг, личностно развитие, бизнес и предприемачество, както и много други. Семинарите на SoftUni са напълно безплатни и са отворени за всеки, който е мотивиран да се развива и да научава нови неща. Идеята е на тези семинари да се преподават уменията, от които всички ние се нуждаем в ИТ сферата, но не можем да научим в университета. Като се вземе предвид факта, че в днешно време компанията плащат изключително висока цена за хора, които имат

умения за „креативност“ и които могат да измислят много свежи, добри, действащи идеи, SoftUni започва да преподава креативност, като дава на обучаемите определени упражнения и задачи, които стимулират креативността им. По време на тези семинари успешни професионалисти споделят работните си техники за това как да бъдат креативни. Кратко видео на български може да видите тук: <http://www.nakov.com/blog/2016/04/12/softuni-3-0-new-softwareuniversity/>

Практика Helm2 –дистанционната работа

През 2015 г. Helm Squared Ltd стартира мощно решение за издаване на билети за събития SaaS, което осигурява безпроблемна интеграция със сайтовете на клиентите, подобрява пътуването на клиентите и увеличава приходите за организаторите на събития. Някоя друга система не предлага толкова чисто преживяване. Компанията стартира и допълнителен продукт, който предлага ниша, социална медийна среда, система за потребителски опит, която осигурява повишена маркетингова възвръщаемост на инвестициите и лоялност към марката. Предлагането на поръчкова услуга с множество отчетни средства и инструменти за растеж е това, което ни прави уникални. Първоначалната основна услуга на компанията е моментното принтиране на снимки от социалните мрежи на събития. Предлагат се и инструменти за ръст на популярността в социалните медии и услуги за организиране на събития, 365-дневен подход към маркетинга на събития. Компанията в момента има 5 служители, един от които работи дистанционно, но има и няколко служители на свободна практика, които също работят дистанционно. Джон Катни, основател и изпълнителен директор на компанията, казва, че „дистанционната работа може да е трудна за балансиране в традиционна офис среда, може и да е страшна, но когато се управлява по правилния начин, тя е полезна“. Дистанционната работа е дала възможност на компанията да получи достъп до по-добри програмисти, премахвайки ограничението на местоработата, като по този начин са избрани най-добрите таланти в страната, а не просто тези, които са налични на местно ниво. Установената политика за дистанционна работа позволява на останалите служители да работят от къщи, ако желаят, за което разполагат с всички инструменти, които биха имали на бюрото си в офиса.

„Това е стъпка, която направихме, за да помогнем на бизнеса да се разрасне. Не знаехме какъв ще е резултата, но се оказа много полезно за нас“, казва Джон. „Ако не бяхме предложили дистанционна работа, това би имало незабавен негативен ефект върху компанията ни, и би означавало, че щяхме да разчитаме хората винаги да са в офиса, винаги да идват на време, да се надяваме, че трафикът няма да е голям и други подобни променливи, които оказват влияние върху бизнеса.“

Дистанционната работа подобрява креативността, защото позволява да работите където искате, у дома или в парка и да вършите същата работа, но извън четирите стени на офиса, без да сте толкова ограничени. Важно е да се премахнат всички негативни ефекти от дистанционната работа. Първоначално компанията е имала

опасения, че служителите, които работят дистанционно, могат да се чувстват изолирани, поради което се те организират редовни корпоративни социални събития за отстраняване на този потенциален проблем и за да ги държат ангажирани с останалата част от екипа.

„Силно препоръчвам дистанционната работа. Смятам, че в наши дни не можете да избегнете това, а и то по-скоро е нещо, което би трябвало да използвате, за да разширявате бизнеса си – чрез лица на свободна практика, служители на пълен работен ден или чрез аутсорсване на работа като цяло. Откакто въведохме дистанционната работа като практика, продуктивността ни се увеличи”, добавя Джон.

Практика е-Естония

АКАДЕМИЯ ЗА ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ

Естония е сред най-напредналите държави в Европа в областта на информационните технологии. Неотдавна Естония стартира проект, с който се цели да се помогне на съседните страни да постигнат същите успехи. Проектът е свързан със създаването на Академия за електронно управление, в която ще се обучават държавни служители и политици от други страни в Централна и Източна Европа, а също така и от бившите съветски републики и Азия.

С него се решава въпроса за координиране на различни дейности в електронното правителство. В процеса на планиране на бюджета става ясно, че много институции правят нещо подобно и нямат достатъчно ресурси. Стартира проект за дискусии относно интеграцията на различните системи. Няма достатъчно бюджет за изграждане на отделна мрежа за правителството, така че се взема решение да се използва интернет и да се обърне внимание на сигурността на данните. X-Road за Естония е концепция, която е свързана не само с технологии, но и с процеси и осигуряване на гаранция за гражданите относно поверителността, както и основните елементи за споделяне на данни от страна на правителството. X-Road осигурява различни стандартизирани компоненти за предоставяните услуги, но в центъра му е сигурният пренос на данни. Проектът за използване на лична карта стартира от естонското министерство на вътрешните работи. Личните карти и електронните услуги трябва да се развиват паралелно – без лична карта е много по-трудно да се разработят електронни услуги, а електронната лична карта би имала много по-малка стойност без наличието на електронни услуги. Възможностите за електронен подпис се въвеждат от самото начало на предоставяне на електронни лични карти, но доверието в тях изисква малко време. Някои електронни услуги изискват години, докато хората започнат да ги използват широко. Например, използването на електронни подписи започва плахо. Банките изискват използването на електронна лична карта и електронен подпис; като цяло, бизнес секторът ги възприема по-бързо.

В Академията за електронно управление хората постоянно пътуват, работят с банки и партньори и могат да правят това навсякъде (освен когато няма интернет връзка).

Проблемът с X-Road и използването на електронни услуги е не толкова свързаността, а по-скоро трудностите при ре-инженеринг на бизнес процесите или нежелание за промяна. През първите две години след разработването му X-Road няма толкова много клиенти и понякога възникваше необходимостта да се обяснява защо са похарчени ресурсите, но днес повечето заинтересовани лица са доволни от X-Road. Технологията е част от историята на XRoad, но организационните, законови и други проблеми може да са по-трудни за разрешаване.

Още линкове към видео материали, които представят използването на X-Road:

- X-road уроци в продължение на 12 години, реч: <https://www.youtube.com/watch?v=TDfRowXjdkI>

- Как стартира Е-стония, интервю: <https://www.youtube.com/watch?v=EzkJ5iNrY5g>

- Електронното жителство на Естония предлага на всеки гражданин издадена от правителството електронна идентичност и възможност за онлайн компания: https://www.youtube.com/watch?v=QY_BArNLASY

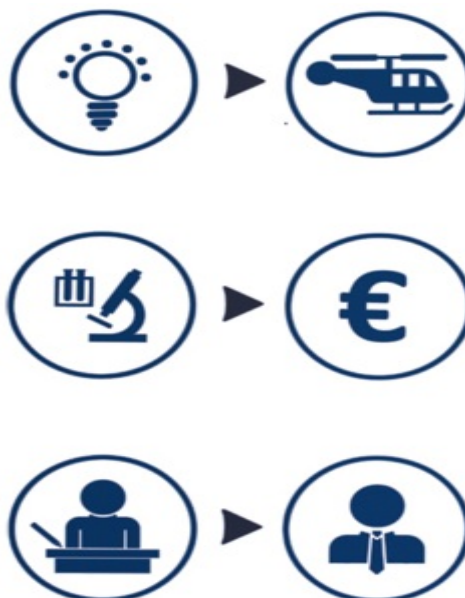
- Андрес Кут говори за архитектурата на X-Road (технологичен подход) за курса „Въведение в електронното правителство” на Технологичния университет в Талин: <https://www.youtube.com/watch?v=zy0p5qFUJ7U>

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ИНОВАЦИИТЕ

Европа се изправя пред значително предизвикателство в областта на иновациите - въпреки превъзходната научна и изследователска инфраструктура, въпреки динамичните компании и творчески талант, добрите идеи прекалено рядко се превръщат в нови продукти и услуги. Европа се нуждае от истинска промяна в отношението си към иновационната и предприемаческа култура.

- от идеята до продукта;
- от лабораторията до пазара;
- от студента до предприемача;

В още по-голяма степен това се отнася и до България.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗТОЧНИЦИ:

Европейска комисия, https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding_en

Regional Innovation Scoreboard 2019

https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/regional_en

Интерактивен инструмент - Европейска таблица за иновации 2019 – по страни и показатели https://interactivetool.eu/EIS/EIS_2.html#a

МИГ Кирково-Златоград, Проучване за иновационния потенциал и Проучване на възможности за бизнес извън сектор земеделие. <https://www.mig-kirkovo-zlatograd.com/index.php/strategiya-za-vomr/analizi-i-prouchvania>

Фондация “Приложни изследвания и комуникации”. <http://www.arcfund.net>

Министерство на икономиката <https://www.mi.government.bg/>

Иновации.бг 2019, Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, 2019.

Мисии за научни изследвания и иновации, определени в предложението за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за създаване на „Хоризонт Европа“. Annual Report on European SMEs 2017/2018.

Сборник с добри практики и иновации www.INNOSPARK-ICT.eu

Best Countries for Business 2019, <https://www.forbes.com/best-countries-for-business/list/>

Обединени идеи за България - <https://oib.bg/>